

Lastensuojelulakiuudistus: mikä laissa muuttuu ja miksi?

SLY kevätseminaari

STM/YTO/LANU

24.5.2021

Lastensuojelusta

- Lastensuojelulain (417/2007) mukaan lastensuojelun on:
 - edistettävä lapsen suotuisaa kehitystä ja hyvinvointia
 - tuettava vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa
 - pyrittävä ehkäisemään lapsen ja perheen ongelmia sekä
 - puuttumaan riittävän varhain havaittuihin ongelmiin
- Käytettävä ensisijaisesti avohuollon tukitoimia, jollei lapsen etu muuta vaadi.
- Kun sijaishuolto on lapsen edun kannalta tarpeen, se on järjestettävä viivytyksettä.
- Lapsen edun periaate
- YK:n lapsen oikeuksien sopimus (SopS 59–60/1991)

Miksi lastensuojelulakia jälleen muutetaan?

Taustalla

- **Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmakirjaukset**
- **Lastensuojelun vaativan sijaishuollon uudistamistyöryhmän (14.3.2019–30.6.2020) ehdotukset**
- **Eduskunnan ponsi (EV 317/2018 vp – HE 237/2018 vp, LA 86/2018 vp): arvioitu sen mukaisesti sijaishuollossa olevien lasten oikeutta tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointiin sekä lastensuojelulakiin sisältyvien rajoitusten käyttöä**
- **Muut muutostarpeet**

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelma

- "Lapsiperheiden tukemiseksi toteutetaan hyvinvointia edistäviä sekä ongelmia ehkäiseviä ja korjaavia toimia. **Madalletaan lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden saamisen kynnystä, parannetaan oikea-aikaisuutta ja** saatavuutta osana peruspalveluja. Tiivistetään niiden yhteyttä olemassaoleviin lasten ja perheiden palveluihin ja muihin palvelurakenteisiin. **Turvataan alaikäisten päihdetyön palvelut** alueellisesti ja kielellisesti. Tiivistetään eri hallinnonalojen yhteistyötä ja turvataan tiedonkulku."
- "Hyvän elämän tarjoaminen jokaiselle lapselle on laajasti jaettu yhteiskunnallinen tavoite. Tästä huolimatta palvelut tai tuki eivät aina tavoita lasta, nuorta ja perhettä ajoissa. Lastensuojelu on maassamme tarpeeseen nähden aliresursoitu. Haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten oikeuksien ja hyvinvoinnin turvaamiseksi säädetään asteittain kiristyvää **vähimmäishenkilöstömitoitusta lastensuojeluun** niin, että mitoitus on 30 asiakasta ammattilaista kohden. **Vuonna 2022 mitoitus on 35. Lastensuojelu yksin ei pysty vastaamaan paljon tukea tarvitsevien lasten, nuorten ja perheiden tarpeisiin. Turvataan erityistä tukea tarvitsevien moniammatilliset palvelut** ja levitetään eri alojen ammattilaisten yhteistyöhön perustuvaa tiimimallia."
- "Kehitetään lastensuojelun jälkihuoltoa. Annetaan nuorelle riittävä tuki matkalla aikuisuuteen."

Kasvussa olevat lastensuojelun indikaattorit

thl

Muutos vuodesta 2018

Lukumäärä vuonna 2019

Kodin ulkopuolelle kiireellisesti sijoitetut lapset	↑ 4 %	4 522 lasta
Huostassa olleet lapset	↑ 1 %	11 178 lasta
Kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset ja nuoret	↑ 2 %	18 928 lasta ja nuorta
Lastensuojeluilmoitukset	↑ 7 %	156 200 lastensuojeluilmoitusta
Lastensuojeluilmoituksen kohteena olevia lapsia	↑ 5 %	85 746 lapsesta ilmoitus
Lastensuojelun avohuollon asiakkaiden määrä	↓ 4 %	52 858 lasta ja nuorta

Vaativa sijaishuolto – nykytilanne

- Pienen osan tarpeisiin nykyiset sijaishuoltoratkaisut eivät ole riittäviä.
- Psykiatrisen osastohoidon ja pitkäaikaisen kuntouttavan psykiatrisen hoidon palvelut ovat vähentyneet ja osastohoidot muuttuneet lyhyiksi kriisijaksoiksi.
- Päihteitä käyttävien lasten tarpeisiin ei pystytä riittävästi vastaamaan nykyisin palvelurakentein ja -käytännöin.
- EHO-jaksot korvaavat joissakin tilanteissa muita puuttuvia tai riittämättömiä palveluita.
- Lastensuojelun ja vammaispalvelujen yhdyspinnalla olevat lapset ovat usein väliinputoajia.
- Rajoitustoimenpiteitä käytetty ilman lain edellytysten täyttymistä sekä rankaisuna tai varmuuden vuoksi.
- Puolet sijaishuollossa olleista jää pelkän perusasteen tutkinnon varaan.

Mikä lastensuojelulaissa muuttuu?

HE luonnos

- Laki valtion lastensuojelulaitoksesta
- Laki lastensuojelulain muuttamisesta
- Laki terveydenhuoltolain muuttamisesta
- Laki yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Laki Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä kumottaisiin.

Pääasialliset ehdotukset

- Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden asiakasmitoitus 35 ja 30 lasta/sosiaalityöntekijä
- Lapsen sosiaalihuollon asian vireille tulo ja lapsen palvelutarpeen arviointi (26 §)
- Lastensuojeluviranomaisen kansainvälinen toimivalta sekä siihen kytkeytyvä sääntely (17, 17 a, 17 b §)
- Tarkennetaan avohuollon palveluja ja säädetään uusi tehostettu avohuollon tukitoimi
- Sijaishuoltopaikan valintaa koskevaa sääntelyä täsmennetään ja sijaishuollon kuntouttavaa sisältöä vahvistetaan
- Sijaishuollon asumisharjoittelu (49 §:n 4 mom.)
- Määritellään vaativa sijaishuolto sote -palvelujen toiminnallisesti integroituna laitospalveluna
 - Päihdehoidon vieroitushoito ja kuntoutus ja sitä koskeva päätöksenteko (49 a §:n 2 mom. c-kohta ja 49 b §)

Pääasialliset ehdotukset

- Selkeytetään erityisen huolenpidon jakson hoidollista ja kuntouttavaa sisältöä
- Erityisen huolenpidon jakso kerralla 90 vuorokaudeksi ja sitä voitaisiin jatkaa erityisistä syistä 90 vuorokautta
- Erityisen huolenpidon jakson järjestäminen keskitetään
- Lastensuojelulaitoksen henkilökunnan ammatillisia osaamisvaatimuksia tarkennetaan ja määritellään henkilöstöresurssit vaativan sijaishuollon ja erityisen huolenpidon asumisyksiköihinmitoitukset portaittain vuosina 2022–2026 (59 a §)
- Kiinnipitäminen lapsen laitoksesta poistumisen estämiseksi (68 a §)
- Luvatta laitoksesta poistuneen lapsen etsintä ja palauttaminen (69 a §)
- Erityiset rajoitustoimenpiteet ja yhteydenpidon erityinen rajoitus (71 ja 72 §) ml. rajoitustoimenpiteet, joilla suojellaan päihteitä käyttävän lapsen henkeä, terveyttä ja kehitystä
- Poliisin virka-apu lastensuojelulaitoksesta luvatta poistuneen lapsen palauttamiseksi (69 b §)
- Täsmennetään lastensuojelun jälkihuollon sisältöä

Valmisteluaikataulu

- Esitysluonnos on lausunnoilla 22.4 – 20.5.2021
- Valmistelun yhteydessä kuullaan lapsia ja nuoria/Kansallisen lapsistrategian pilotti
- Lainsäädännön arviointineuvosto (6/2021)
- Esitys eduskuntaan 9/2021
- **Lait voimaan 1.1.2022**
 - mitoitukset porrastetusti voimaan
 - siirtymäajat

stm.fi ›
@STM_Uutiset ›

Kiitos ajastanne!

TYÖRYHMÄN JÄSENET JA PYSYVÄT ASIAANTUNTIJAT

Parsons Annika, neuvotteleva virkamies, STM (pj)

Palola Elina, sosiaalineuvos, STM (varapj)

Hoikkala Susanna, neuvotteleva virkamies, STM (asiantuntijasihteeri)

Björninen Jussi, lapsi- ja perhesosiaalityön palvelualuejohtaja, Vaasan kaupunki

Brisson Anne-Marie, hallitusneuvos, OKM

Eloranta Liisa, lasten- ja oikeuspsykiatrian erikoislääkäri, Niuvanniemen sairaala

Heinonen Hanna, toiminnanjohtaja, Lastensuojelun Keskusliitto

Huhta Jaana, hallitusneuvos, STM

Jackson Riikka, esittelijä, Eduskunnan oikeusasiamiehen toimisto

Ketonen Jussi, kehitysjohtaja, Perhekuntoutuskeskus Lauste

Kujala Anna-Maija, johtaja, Vuorelan koulukoti

Lindberg Kari, Tiimivastaava, Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä

Muurinen Tuija, erikoisasiantuntija, Rikosseuraamusvirasto

Nokireki Katriina, kokemusasiantuntija, Pesäpuu ry

Pihkala Jussi, opetusneuvos, OKM

Puustinen-Korhonen Aila, erityisasiantuntija, Kuntaliitto

Räty Tapio, esittelijäneuvos, Eduskunnan oikeusasiamiehen toimisto

Salminen Matti, valtion koulukotitoiminnasta vastaava johtaja, THL

Simojoki Kaarlo, ylilääkäri, A-klinikkasäätiö, päihdelääketieteen työelämäprofessori Helsingin yliopisto

Sinko Päivi, erityissosiaalityöntekijä, VTL

Suortti Juho, johtava sosiaalityöntekijä, Jyväskylän kaupunki

Työryhmän tavoitteena arvioida

- 1) sijaishuollon sekä erityisen huolenpidon sisältö, tarkoitus ja tarve erityisen vaativaa tukea tarvitsevien lasten hoidossa ja huolenpidossa sekä itsenäistymisen tukemisessa;
- 2) sijaishuollon antama tuki lapsen perusopetuksen ja toisen asteen tutkinnon suorittamisen varmistamisessa;
- 3) valtion ja yksityisten ylläpitämien koulukotien palvelut ja rooli erityisen vaativaa tukea tarvitsevien lasten hoidossa, huolenpidossa ja opetuksessa;
- 4) lastensuojelulain rajoitustoimenpiteiden suhde perustuslain 124 §:n mukaiseen julkisen vallan ja merkittävän julkisen vallan käyttöön;
- 5) kehitteillä olevan osaamis- ja tukikeskusrakenteen rooli sijaishuollon laadun ja osaamisen turvaamisessa.

Työryhmän tehtävät

- 1) Selvittää monialainen sijaishuollon kokonaisuus ja rakenne erityisen vaativaa tukea tarvitsevien lasten hoidossa, huolenpidossa ja itsenäistymisen tukemisessa;
- 2) Miten varmistetaan sijaishuoltoon sijoitettujen lasten mielenterveys- ja päihdepalvelut ja muu sosiaali- ja terveydenhuollon tuki;
- 3) Rajoitustoimenpiteiden tarkoitus, tavoitteet ja muutostarpeet lastensuojelulaissa (PL 124 §);
- 4) Sijaishuollon rooli ja tuki lapsen peruskoulun ja toisen asteen koulutuksen suorittamisessa ja työelämään kiinnittymisessä.